

พระเกจิอาจารย์อีสานใต้ : กระบวนการสร้างอัตลักษณ์พลังศรัทธา
และความมั่นคงของชุมชน
**Senior Monks in the Lower-Northeastern Thailand : Processes
of Identity, Faith, Power, and Community Security Creation**

พระครูสังฆรักษ์คุณ ศิริสำราญ (สุภาจาโร)¹

มนตรี ศรีราชเลา² และธีระพงษ์ มีไธสง³

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Phrakhru Sangkharak SiriSamran (Supajaro)¹

Montri Srirajlao² and Theerapong Meethaisong³

Mahasarakham University, Thailand

Corresponding Author, Email: sangkharakkhunsiri@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของพระ
เกจิอาจารย์อีสานใต้ 2) เพื่อการสร้างพลังศรัทธาของต่อประชาชนต่อพระเกจิอาจารย์อีสาน
ใต้และ 3) เพื่อการสร้าง ความมั่นคงของชุมชนของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้พื้นที่วิจัย คือ
ตำบลทุ่งมน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์, ตำบลไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
และตำบลสูงเนิน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีพระเกจิอาจารย์อีสานใต้
อาศัยอยู่ คือ หลวงปู่หงส์ พรหมปัญโญ หลวงปู่สรวง มหามุนี และหลวงปู่ฤทธิ์ รตนโชโต
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสำรวจเบื้องต้นสังเกตแบบมีส่วนร่วม
สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สันทนากับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับกระบวนการ
สร้างความมั่นคงชุมชนของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ โดยการเลือกแบบเจาะจง ประชากรใน
การวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลทุ่งมน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์, ตำบลไพร
พัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ และตำบลสูงเนิน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

* วันที่รับบทความ: 7 มกราคม 2562; วันแก้ไขบทความ 13 มีนาคม 2562; วันตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2562

Received: January 7, 2019; Revised: March 13, 2019; Accepted: March 31, 2019

กลุ่มผู้รู้ 40 รูป/คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ 40 รูป/คน กลุ่มทั่วไป 40 รูป/คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 120 รูป/คน การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ พบว่าพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ โดยมากเป็นพระที่มีความเมตตา กรุณา รู้ศาสตร์ในด้านการรักษาและบรรเทาทุกข์ของประชาชนได้ กระบวนการสร้างพลังศรัทธาแต่ละรูปมีความจำเพาะที่แตกต่างกันออกไป ทั้งมีพลังสมาธิจิตสูง ทั้งข้อวัตรปฏิบัติธรรม และการสร้างคุณประโยชน์สาธารณประโยชน์ไว้มากมายหลายอย่าง จนกลายเป็นรูปธรรม เป็นที่มาแห่งความศรัทธาเชื่อถือ

การสร้างพลังศรัทธาของประชาชนต่อพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ พบว่า ด้านการพัฒนาชุมชน พบว่าพระเกจิอาจารย์อีสานใต้เป็นพระนักพัฒนาด้านคมนาคม ขุดสระ ด้านการสงเคราะห์ชุมชนพบว่า พระเกจิอาจารย์อีสานใต้ ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา และพระสงฆ์ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน สร้างสถานที่จำหน่ายอาหาร สินค้า สร้างสถานพยาบาล สร้างสถานที่ปฏิบัติธรรม บริจาคเงินช่วยเหลือผู้ที่มีฐานะยากจน สร้างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์เพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ด้านการเผยแผ่ธรรมะพบว่า พระเกจิอาจารย์อีสานใต้ สั่งสอนให้ปฏิบัติตามคำสอนขององค์ภวามหาพระกัมมภูฐาน ด้านการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี พบว่า ได้จัดโครงการอบรมศีลธรรมแก่ชุมชนจัดให้มีการบำเพ็ญสมาธิเจริญจิตภาวนา บวชนกขัมมบารมี จัดกิจกรรมทางศาสนา

การสร้างความมั่นคงของชุมชนของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ พบว่า ความมั่นคงศรัทธาของชุมชนที่มีต่อ พระเกจิอาจารย์อีสานใต้พบว่ามีสร้างวัตถุมงคล สร้างสถานที่เก็บสรีระสังขารที่ไม่เน่าเปื่อยเพื่อให้เป็น ตัวแทนเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้คลายจากความทุกข์ และนำหลักธรรม คำสอนมาเป็นแนวในการปฏิบัติและดำเนินชีวิต และพัฒนาต่อยอดในมิติ ทั้งทางร่างกายและจิตใจได้เป็นอย่างดี และสมควรจารึกให้เป็นสิ่งที่ชาวพุทธควรทำการเข้าใจและศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: พระเกจิอาจารย์อีสานใต้; กระบวนการสร้างอัตลักษณ์; พลังศรัทธา; ความมั่นคงของชุมชน

Abstract

The purposes of this research were to study the identity-creation processes of senior monks in the lower-northeastern Thailand, the creation of people's faith towards the senior monks in lower-northeastern Thailand, and the building-up of community security by senior monks. The areas studied were in Tungmon, Prasat District, Surin Province, Praiwattana, Phoosing District, Srisaket Province, and Soongnoen, Krasang District, Buriram Province. These areas were the bases of the Venerable Hong Prompanyo, the Venerable SoungMahamunee, and the Venerable RitRattanachoto, respectively. The research instruments were primary-survey form, participatory observations, structured interviews, and focus-group discussions to obtain conclusion in the processes of building community security in the areas of the senior monks in lower-northeastern Thailand. The samples were selected purposively from the both monk and general population in Tungmon, Prasat District, Surin Province, Praiwattana, Phusing District, Srisaket Province, and Soongnoen Subdistrict, Krasang District, Buriram Province. There were 40 experts, 40 practitioners/followers, and 40 lay persons, totaling 120 informants. The data were analyzed descriptively and qualitatively. The research findings showed that most senior monks created identities by being merciful and sympathetic. They knew healing wisdoms that could lessen people's suffering. Each venerable had his own processes for creating faith such as possessing high-level of mediation power, practicing the Buddhist principles strictly, and creating so much merit and charity for the public that people tangibly gain benefits. These actions brought about faith and respects. In addition, monks created faith by developing communities. They were leaders in building dirt roads for transportation and digging wells for water consumption. They also did social works by donating scholarships to students and monks who were studying. Moreover, they built shops for people to sell goods. They built health treatment places and meditation centers. They offered money to help the poor. Senior monks also built preschool childcare centers to reduce parent's burden. In terms of Dharma teaching, they instructed people according to Buddha's instructions, principles, and meditation. In terms of preserving traditions, they organized projects to teach precepts and moralities to the community. They provided opportunities for practicing meditation and holding religious activities. They built up security of the community by making amulets and sacred objects and building places to preserve bodies of respectable monks which could soothe people's soul and get rid of their agony. They also taught people to behave well and live with integrity and led to development in the body and mind. These activities are reputable and deserved to be studied and recorded.

Keyword: Senior monks in Lower-Northeastern Thailand; Identity Creation Processes; Faith Power; Community Security

บทนำ

พระภิกษุสงฆ์เป็นบรรพชิตในพระพุทธศาสนามีหน้าที่ศึกษาปฏิบัติธรรมและเผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้าตลอดถึงต้องสืบทอดพระพุทธศาสนาดังนั้นจำเป็นต้องมีคุณธรรม (Jamnong Adivatsit, 1982 : 24-25) หลักความประพฤติที่ต้องปฏิบัติหรือทำหน้าที่ของพระภิกษุ ทั้งโดยตรง และจำต้องมีความเกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ คือ การอนุเคราะห์ชาวบ้าน (Praratmune, 1984 : 3) ตามหลักปฏิบัติในฐานะที่พระภิกษุเป็นเสมือนทิศเบื้องบนได้แก่ 1) ห้ามปรามสอนให้เว้นจากความชั่ว คือ งดเว้นจากการเบียดเบียนกัน ไม่ทำลายทั้งชีวิตตนเองและผู้อื่น 2) แนะนำสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี งดเว้นอบายมุข 6 3) อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดีด้วยน้ำใจอันงามโดยยึดถือหลักสังคหวัตถุ 4 4) ให้ได้ฟังได้รู้สิ่งที่ยังไม่เคยรู้ ไม่เคยฟัง คือ สอนให้รู้จักแยกแยะมิตรแท้ มิตรเทียม ให้คบบัณฑิตเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีพ 5) ชี้แจงอธิบายทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ในสิ่งที่สับสนเล้าเรียนมาแล้ว เช่น การแสวงหาทรัพย์โดยสุจริต การรู้จักรักษาทรัพย์ และการดำรงชีวิตตามฐานะ 6) บอกทางสวรรค์ให้ คือ การแนะนำวิธีครองตน ครองคน ครองงาน หรือวิธีครองชีวิตให้ได้รับผลดีมีความสุข

นอกจากนี้พระภิกษุสงฆ์ยังมีบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อพระภิกษุประพฤติปฏิบัติชอบตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วย่อมนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชนและบุคคลผู้พบเห็น โดยทั่วไปการสั่งสอนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเทศนา ปาฐกถาธรรม หรือเผยแผ่ธรรมทางสื่อมวลชนการทำกิจกรรมอันเป็นการสงเคราะห์ชาวบ้าน เช่น ช่วยสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ เป็นผู้นำชาวบ้านในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เช่น รักษาป่า ขุดลอกหนองบึง ส่งเสริมอาชีพ สุจริตจัดกิจกรรมเป็นประเพณีและศาสนพิธีในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ชาวบ้านได้ทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดความรักสามัคคีในหมู่บ้าน ชุมชน สังคม รวมทั้งการถือโอกาสเทศนาธรรมสั่งสอนให้งดเว้นจากอบายมุข ให้ประพฤติดี หลีกหนีความชั่วการเป็นผู้นำในการปฏิบัติธรรม เช่น ฝึกสมาธิเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงพระพุทธศาสนาจากการปฏิบัติอย่างแท้จริง

ภาคอีสาน (Pisit Bunchai, 1973 : 1) มีศิลปวัฒนธรรมอันเก่าแก่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวมาเป็นเวลานานนับเป็นพันปี เป็นแหล่งของพระอริยสงฆ์ที่ประชาชนมีความศรัทธาเลื่อมใสมากมายหลายท่านมีทั้งที่มรณภาพแล้วและยังมีชีวิตอยู่ พระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังและเป็นที่เคารพศรัทธาของผู้เลื่อมใสมีด้วยกันหลายรูป หลวงปู่หงส์ พรหมปัญโญ (พระครูปราสาทพรหมคุณ) วัดเพชรบุรี จังหวัดสุรินทร์ หลวงปู่สรวง วัดไพรพัฒนา จังหวัดศรีสะเกษ หลวงปู่ฤทธิ์ รตนโฆโตอดีตเจ้าอาวาสวัดชลประทานราชดำริ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น ซึ่งพระเกจิอาจารย์เหล่านี้ได้สร้างความศรัทธาและผลงานไว้ให้ประชาชนได้เคารพศรัทธามากมายและแต่ละท่านต่างมีความสามารถที่แตกต่างกันไปคนละด้านความแตกต่างในความถนัดของตัวเอง จนเป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนปรากฏว่าบทบาทของพระสงฆ์ได้มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ กิจกรรมหลายกิจกรรมพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยเฉพาะกิจกรรมที่พระสงฆ์จัดขึ้นก็พบว่าชาวบ้านให้ความร่วมมือความสำคัญ ของการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพระเกจิอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นที่เคารพและศรัทธาของพระสงฆ์และประชาชนด้วยเหตุผลและความสำคัญของพระเกจิอาจารย์ทั้ง 3 ท่าน ปรากฏมีผลงานและเป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชน มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศไทยและต่างประเทศจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างอัตลักษณ์การสร้างพลังศรัทธา การสร้างความมั่นคงของพระเกจิอาจารย์ทั้ง 3 ท่าน ที่มีต่อชุมชน เพื่อให้ทราบถึงความนิยม ศรัทธา ความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระเกจิอาจารย์ และการประพฤติปฏิบัติของเกจิอาจารย์ในการประกอบศาสนกิจต่างๆ ในการสร้างพลังศรัทธาและสร้างความมั่นคงของชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของพระเกจิอาจารย์อีสานได้
2. เพื่อศึกษาการสร้างพลังศรัทธาต่อประชาชนของพระเกจิอาจารย์อีสานได้
3. เพื่อศึกษาการสร้างความมั่นคงของชุมชนของพระเกจิอาจารย์อีสานได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1.1 แบบสำรวจเบื้องต้น (Basic Survey) ใช้สำรวจพื้นที่ในการวิจัยเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน วัด ด้านการเข้าถึงข้อมูล และด้านภูมิศาสตร์ทางกายภาพ

1.2 แบบสังเกตได้แก่ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ใช้สังเกตกลุ่มพุทธศาสนิกชนทั่วไปผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ พลังศรัทธา ต่อพระเกจิอาจารย์อีสานใต้

1.3 แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างพลังศรัทธาและความมั่นคงในชุมชน ของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้

1.4 แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้สนทนากับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความมั่นคงของชุมชนของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้

2. การรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่สร้างขึ้นได้แก่ แบบสำรวจเบื้องต้น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม ประกอบกับการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 การสำรวจเบื้องต้น (Basic Survey) ผู้วิจัยสำรวจพื้นที่ในการวิจัยเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน วัด ด้านการเข้าถึงข้อมูล และด้านภูมิศาสตร์ทางกายภาพ โดยการจดบันทึกและบันทึกภาพ

2.2 การสังเกต (Observation)

2.2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปร่วมกับกลุ่มผู้ปฏิบัติ โดยการสังเกตพฤติกรรมของพุทธศาสนิกชนทั่วไปและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

ผู้วิจัยไม่เข้าร่วมกับกลุ่มผู้ปฏิบัติแต่จะสังเกตอยู่ห่างๆ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้

2.3 การสัมภาษณ์ (Interview)

2.3.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ และผู้ปฏิบัติ โดยใช้ข้อคำถามทุกข้อคำถามจากแบบสัมภาษณ์ และใช้วิธีการจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป แทนคำตอบการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติพุทธศาสนิกชนทั่วไป นักท่องเที่ยว ที่มีพลังศรัทธาต่อพระเกจิอาจารย์อีสานใต้

2.3.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview)

ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ และผู้ปฏิบัติ โดยใช้ข้อคำถามบางข้อคำถามจากแบบสัมภาษณ์และที่ไม่มีในแบบสัมภาษณ์ และใช้วิธีการจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป แทนคำตอบการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพลังศรัทธาและความมั่นคงของชุมชนที่มีต่อพระเกจิอาจารย์อีสานใต้

2.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม

โดยเชิญพระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สูงอายุพราหมณ์ เฒ่าจำกัณัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนวัฒนธรรมจังหวัด/อำเภอ เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับการสร้างความมั่นคงในชุมชนของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยมาทำการจำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งประเด็นไว้ และตรวจสอบดูอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลที่ได้มามีความเชื่อถือได้และมีความครบถ้วนเพียงพอหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไป การนำข้อมูลทั้งหมดที่วิเคราะห์และสรุปเสร็จเรียบร้อยแล้วมาจัดเรียบเรียงเพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัย โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมภาพประกอบบางตอน

4. การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายผลตามจุดมุ่งหมาย

ของการวิจัยแล้วนำเสนอข้อมูลที่ได้นำสรุปอภิปรายผลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ ผลการวิจัยพบว่าการสร้างอัตลักษณ์ของพระเกจิอาจารย์มีขั้นตอนการสร้างผลงานของพระเกจิอาจารย์ในด้านพิธีกรรม ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านสงเคราะห์ ด้านเผยแผ่ธรรมะและด้านการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี จากการเก็บข้อมูล เอกสารและการเก็บข้อมูลจากภาคสนามเกี่ยวกับกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของพระเกจิอาจารย์ อีสานใต้ที่อธิบายได้ดังนี้

ด้านพิธีกรรม พระเกจิอาจารย์อีสานใต้ มีความชำนาญในด้านพระเวทย์ คาถา จึงเป็นที่เคารพนับถือของคณะลูกศิษย์และผู้มีจิตศรัทธาทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงได้มีการสร้างวัตถุมงคลขึ้น เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่สักการบูชาทั้งพิธีกรรมเฉพาะที่ตอบสนองในด้านต่างๆด้วย

ด้านการพัฒนาชุมชน พระเกจิอาจารย์อีสานใต้เป็นพระนักพัฒนา ประกอบด้วย ความอดทน มีวิริยะ การพัฒนาชุมชนได้สร้างถนน สะพาน ศาลาที่พักให้กับชุมชนในการเดินทางคมนาคมได้สะดวก สร้างฝายกั้นน้ำ อ่างเก็บน้ำ ขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำ ไว้ใช้ในการเกษตรปลูกพืชผักมีน้ำกินน้ำใช้ในฤดูแล้งและเลี้ยงปลาไว้กิน เหลือกินก็แบ่งขายได้ มีการล้อมรั้วสถานที่ราชการและที่สาธารณะ ปลูกป่าเพื่อให้สัตว์ป่าได้มีที่อยู่อาศัย ชุมชนได้เก็บของป่าเช่น เห็ด ผักหวาน ดอกกระเจียว สมุนไพรต่าง ๆ เพื่อไปกินและขายได้

ด้านการสงเคราะห์ชุมชน พระเกจิอาจารย์อีสานใต้ เป็นพระที่มีความเมตตาต่อผู้มีฐานะยากจนได้ช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา และพระสงฆ์ที่กำลังศึกษาเล่าเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอก สร้างสถานที่ให้ชุมชนมีที่จำหน่ายอาหาร สินค้าเบ็ดเตล็ด สร้างสถานพยาบาลให้ผู้เจ็บป่วยได้มีที่พักอาศัย มีสถานที่ปฏิบัติธรรม รักษาพยาบาลผู้ป่วยโดยไม่คิดเงิน บริจาคเงินช่วยเหลือผู้ที่มีฐานะยากจน สร้างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์เพื่อแบ่งเบาภาระของ พ่อแม่ ผู้ปกครอง

ด้านการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี พระเกจิอาจารย์อีสานใต้ จัดโครงการอบรมศีลธรรมแก่ชุมชน จัดให้มีการบำเพ็ญสมาธิ เจริญจิตภาวนา บวชนกขัมมบารมี จัดกิจกรรมในวันมาฆบูชา วิสาขบูชา จัตถุนี ผ้าป่า นุ่งขาวห่มขาวนั่งสมาธิฟังธรรม

2. การสร้างพลังศรัทธาต่อประชาชนของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ผลการวิจัย

พบว่าการสร้างพลังศรัทธาต่อประชาชนของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ การสร้างพลังศรัทธาประกอบด้วย การรวมตัวรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเชื่อถือ ทั้งด้านพิธีกรรมด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการสงเคราะห์ชุมชน ด้านการเผยแผ่ธรรมะและด้านการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีจัดประเพณีในแต่ละครั้งทางวัดและชุมชนได้สงเคราะห์ให้มีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดพื้นที่ให้ประชาชนที่มีบ้านเรือนอยู่ใกล้บริเวณวัดได้จำหน่ายสินค้าของที่ระลึก สินค้าเบ็ดเตล็ดต่างๆ โดยการให้สิทธิ์คนในชุมชนเข้ามาค้าขายก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการจำหน่ายสินค้าวันที่ไม่มีการประเพณีพิธีกรรมสำคัญๆ จะมีประชาชนเข้ามาทำบุญ กราบไหว้ขอพร ปฏิบัติธรรม ชมวัด อยู่ตลอด ทางวัดก็อนุญาตให้ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนมาใช้พื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าได้ ทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวทำให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

3. การสร้างความมั่นคงชุมชนของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ผลการวิจัย พบว่า

การสร้างความมั่นคงของชุมชนของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้สรุปในแต่ละด้านดังนี้

ด้านพิธีกรรมพระเกจิอาจารย์ที่ละสังขารไปแล้วล้วนแต่เป็นผู้มีเวทย์มนต์คาถา มีวาจาที่ศักดิ์สิทธิ์ การได้ลอดใต้โลงศพของพระเกจิอาจารย์ผู้ล่วงลับ การได้สรงน้ำด้วยน้ำอบน้ำหอม เปลี่ยนผ้าไตร การบูชาน้ำมนต์ไปกินไปดื่ม ไปอาบจากพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ผู้ล่วงลับ แม้แต่ได้ครอบครองวัตถุมงคลที่พระเกจิอาจารย์อีสานใต้สร้างและทำพิธีปลุกเสกขึ้นก็เชื่อว่าท่านเหล่านั้นจะช่วยปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุภัยอันตรายใดๆ ทั้งปวง ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การทำมาค้าขายก็จะทำให้ร่ำรวยยิ่งขึ้นๆ และจะทำให้ชีวิตร่มรื่น อยู่เย็นเป็นสุข

ด้านการพัฒนาชุมชนพระเกจิอาจารย์จะละสังขาร ท่านได้ให้ชุมชนได้มีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ อุดมสมบูรณ์จากการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ ขุดสระ ปลูกป่า ชาวบ้านมีที่ทำมาหากิน ได้เก็บผักป่า ทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีสงบสบาย มีน้ำกินน้ำใช้ มีแหล่งทำมาหากิน ในฤดูทำนาก็มีน้ำทำน่านำมาจากฝาย เขื่อนกั้นน้ำ สูบเอามาจากสระเพื่อใช้ในการทำนา ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงปลาเพื่อนำมากินเป็นอาหารเหลือกินเอาไปขายได้มีสถานที่ในการจำหน่ายผลผลิตจากชุมชนทำให้ชุมชนมีหลักประกันจากการมีรายได้ สามารถเข้าแหล่งอาหารเลี้ยงชีพที่พอเพียงทั้งในทางกายภาพและเศรษฐกิจ

ด้านการสงเคราะห์ชุมชนพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ ได้มอบทุนการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาถึงระดับปริญญาเอก ทำให้ผู้ที่ได้รับทุนมีกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน นอกจากนี้ยัง สร้างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ แก่ผู้มีฐานะยากจน ผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาส แบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง สร้างอาคารที่พักสำหรับคนป่วย ซื้อเครื่องมือทางการแพทย์ให้กับสถานพยาบาลทั้งบริจาคที่ดิน เงินให้กับสถานพยาบาลและชุมชน อีกทั้งทำให้ชาวบ้านได้มีเงินใช้จากการเลี้ยงโชคกับตัวเลข ทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีชีวิตที่ดีขึ้นญาติโยม ประชาชน ชาวบ้านจึงให้ความเคารพศรัทธาในตัวของพระเกจิอาจารย์ว่าเป็นผู้ที่มากด้วยความเมตตากรุณา

ด้านการเผยแผ่ธรรมะจากการที่พระเกจิอาจารย์อีสานใต้ล่วงลับไปแล้ว หลักธรรมคำสอนของท่านนั้น ญาติโยม ลูกศิษย์ ชาวบ้านในชุมชนยังสืบทอดเจตนารมณ์ของท่าน มีผู้คนหลังไหลมาปฏิบัติธรรมยังสถานที่ท่านเคยพักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นว่าการเผยแผ่ธรรมะของพระเกจิอาจารย์เหล่านี้เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้คนทั่วไปว่าเป็นหลักการที่ดีงาม เป็นคตินิยมที่สามารถช่วยให้พ้นทุกข์ได้เป็นหนทางในการดำเนินชีวิตให้อยู่อย่างมีความสุข การที่ทำให้คนในชุมชนรู้จักปฏิบัติตัวในทางที่ดีมีประโยชน์ต่อครอบครัวและชุมชนโดยรวม ทั้งไม่ก่อความเดือดร้อนหรือเบียดเบียนผู้อื่นทำให้สังคมในชุมชนมีความสุข

ด้านการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีจัดประเพณีในแต่ละครั้งนั้นทางวัดและชุมชนได้สงเคราะห์ให้มีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชน ด้วยการจัดพื้นที่ให้ประชาชนที่มีบ้านเรือนอยู่ใกล้บริเวณวัดได้จำหน่ายสินค้า ของที่ระลึก สินค้าเบ็ดเตล็ดต่างๆ โดยการให้สิทธิ์คนในชุมชนเข้ามาค้าขายก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการจำหน่ายสินค้าวันที่ไม่มีการประเพณีพิธีกรรมสำคัญๆ ก็จะมีประชาชนเข้ามาทำบุญ กราบ ไหว้ขอพร ปฏิบัติธรรม หรือเดินชมวัด อยู่ตลอด ทางวัดก็อนุญาตให้ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนมาใช้พื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าได้ ทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวทำให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พระเกจิอาจารย์อีสานใต้กระบวนการสร้างอัตลักษณ์พลังศรัทธา และความมั่นคงของชุมชนในครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของพระเกจิอาจารย์อีสานใต้พระเกจิอาจารย์อีสานใต้ยังเป็นพระนักพัฒนาที่มีความอดทน วิริยะ ในการพัฒนาชุมชน ให้กับชุมชนในการเดินทางคมนาคมได้สะดวก ได้สร้างถนนสะพาน ศาลาที่พักสร้างฝายกั้นน้ำ ขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำ ไว้ใช้ในการเกษตร ปลุกพืชผัก มีน้ำกินน้ำใช้ในฤดูแล้ง มีการล้อมรั้วสถานที่ราชการ และที่สาธารณะ พบว่า การอนุรักษ์วัฒนธรรมที่กระทำทุกปีโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนซึ่งเปิดโอกาสให้เยาวชนชายเข้ารับการบรรพชา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและสามารถนำหลักธรรมนั้นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตัวเองตั้งนั้นในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลไม่เพียงแต่เฉพาะการกระทำที่สังเกตได้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงพฤติกรรมภายในด้วย เช่น การคิด การตรวจสอบ และการประเมิน ภายใต้บริบททางสังคม (Social Context) เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์ รวมทั้งพฤติกรรมที่เป็นลักษณะพิเศษของมนุษย์อันประกอบด้วย จิต และตัวตน เกิดขึ้นมาจากการดัดแปลงและการปรับตนให้เข้ากับกิจกรรมทางสังคม (Jurairat Buntisut, 2013 : 18-19)

จากข้อค้นพบดังกล่าวเป็นไปตาม ว่าบทบาทพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัยนั้นเป็นสิ่งที่ได้อยู่แล้วไม่ควรจะต้องไปปรับอะไรเพราะเป็นบทบาทที่เด่นล้ำ บทบาทในฐานะผู้ปฏิบัติตนให้สมควรแก่การกราบไหว้ ควรแก่การถวายเครื่องไทยธรรม ควรแก่การเป็นน้าอนุญาติของโลก และบทบาทในฐานะเป็นผู้สอนศีลธรรม แนะนำสั่งสอนแก่ผู้มีปัญหา ถือเป็นบทบาทที่สำคัญของพระสงฆ์ บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพประชากรมี 3 ประการ ดังนี้

1. การสร้างคนให้ได้รับการศึกษา แต่สถาบันสงฆ์มีบทบาทในการเสริมสร้างคนให้ได้รับการศึกษาอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ยากจนและด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับผลประโยชน์อย่างมากจากการเอื้ออำนวยหรือการบริการของสถาบันสงฆ์

2. การสร้างคนให้มีคุณธรรม การอบรมสั่งสอนให้คนมีคุณธรรมเป็นหน้าที่หลักของสถาบันสงฆ์ทีเดียวเป็นที่ยอมรับกันว่าประเทศไทยมีความสงบสุขพอสมควร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพราะบทบาทของพระสงฆ์ได้มีการอบรมสั่งสอนให้กับประชาชนปฏิบัติปฏิบัติชอบตามหลักศีลธรรมและสอนให้บุคคลละเว้นจากความชั่วร้ายและอบายมุข

3. เสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เช่น เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน พัฒนาสิ่งแวดล้อม พัฒนาอาชีพ สาธารณสุข และโรงเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 วัด ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา วัฒนธรรม สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน

1.2 ผู้ที่สนใจในเรื่องความเชื่อ ความศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในตัวของพระสงฆ์ และวัดอุ้มงคลสามารถนำไปปรับใช้ได้

1.3 ผลการวิจัยเกี่ยวกับพระเกจิอาจารย์อีสานได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

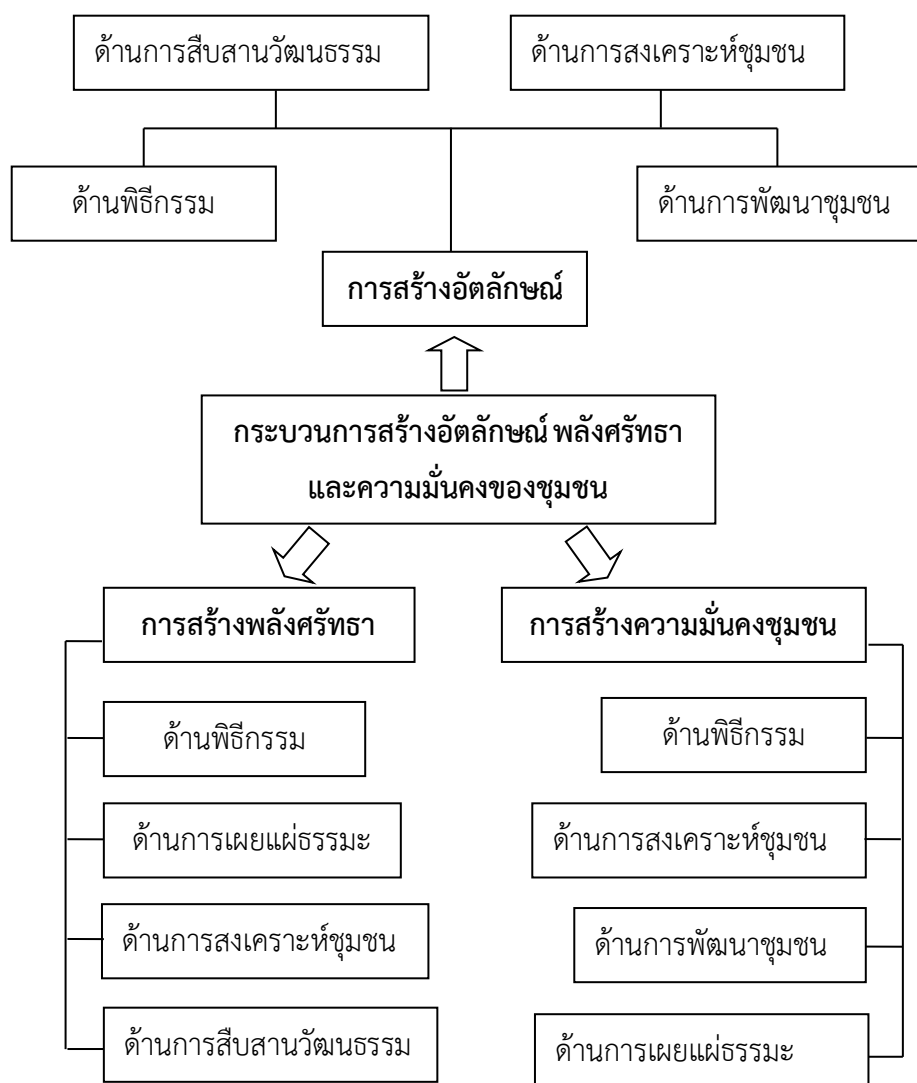
2.1 ควรให้มีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของการปฏิบัติตัวของพระสงฆ์ในยุคไทยแลนด์ 4.0

2.2 ควรให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดเก็บบันทึกข้อมูลของพระเกจิอาจารย์ที่ละสังขารแล้วไว้ในระบบฐานข้อมูล

2.3 ควรให้มีการวิจัยเกี่ยวกับพิธีกรรมและขั้นตอนของพระสงฆ์ในการประกอบกิจทางพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้ใหม่

จากงานวิจัย เรื่องพระเกจิอาจารย์อีสานใต้ : กระบวนการสร้างอัตลักษณ์พลังศรัทธาและความมั่นคงของชุมชน สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังนี้

References

- Jumnong Adivattanasit. (1982). Sociology of Religion . Bangkok: Kasetsart University.
- Jurairat Buntisut. (2013). The Roles Played by Buddhist Monk in Social Development : Case Study of Phatthepruttanakrawee, Mahathat Temple, Phetchaboon Province. Research Report. College: Phetchabun Rajabhat University.
- Pisit Bunchai and Songkunjantason. (1973). Buddhism: Status, roles, and changes in Isan society. Mahasarakham: The Research Institute of Northeastern Art and Culture Mahasarakham University.
- Praratchamunee. (1984). Monk Institute with Thai Studies. Bangkok: Golden Plum Foundation.